

Nieuwsbrief rechtsgeschiedenis – juli 2007 zie ook: www.rechtsgeschiedenis.be

---

Woord vooraf

Geachte lezer,

Zoals U wel weet, wordt hard gewerkt aan een Nederlandse vertaling van het Corpus Iuris Civilis. Jop Spruit meldt met terechte trots dat deze maand deel VIII verschijnt. Deel IX zal volgend jaar verschijnen en daarmee zal de vertaling van de Codex afgerond zijn. De laatste loodjes, zijnde de Novellen, zullen het zwaarst wegen, maar daarvoor is reeds de helft van het werk gedaan. Het einde is dus in zicht. Er is echter één praktisch probleem. Door een verandering van uitgever, ontvangen degenen die voorheen hebben ingetekend op de Institutiones en de Digesta, de delen VII t/m XII **niet** automatisch. Wie de Codex en de Novellen wil hebben, dient dus daarvoor opnieuw in te tekenen (voor de gegevens daarvoor, zie verder). Wie door een vergetelheid de delen I t/m VI nog niet aangekocht heeft, kan ook die nog steeds bestellen (voor de gegevens zie verder). De voorraad van de delen I t/m VI is echter niet zo groot meer. Snel zijn is dus de boodschap. De redactie van de nieuwsbrief wil ook graag deze gelegenheid gebruiken om Jop Spruit en de andere vertalers in de bloemetjes te zetten voor hun titanenwerk. Ieder van ons heeft wel eens hun werk gebruikt en het mag ook gezegd worden dat dit met de grootste dankbaarheid gebeurt.

Wie nog visueel wil nagenieten van het Rechtshistorisch Congres te Groningen kan dit via de volgende link: <http://www.rjhbrink.eu/Berolini/strikt/CongresB-NL2007/congresbnlgroningen2007.htm>

Mvg,

D. HEIRBAUT
B. DEBAENST

Recente publicaties

2007

PILET, Jean-Benoit, *Changer pour gagner ? Les réformes des lois électorales en Belgique*, Bruxelles, Editions de l'Université de Bruxelles, 2007, 280 p., ISBN: 978-2-8004-1386-0

Après avoir longtemps privilégié l'étude des effets des règles électorales, la science politique s'est récemment intéressée à leur origine. Dans quelles circonstances émergent-elles ? Pourquoi le législateur opte-t-il pour tel mode de scrutin plutôt que pour tel autre ? De prime abord, les réformes électorales sont perçues comme guidées par les stratégies de pouvoir des acteurs ; ces derniers entreprendraient des réformes avec l'envie de changer pour gagner. Centré sur trois réformes électorales débattues au cours des quinze dernières années (1991-2006) en Belgique (passage au scrutin majoritaire, élection directe du bourgmestre et passage au système de listes ouvertes), l'objectif de ce livre est de tester au niveau empirique la validité de cet *a priori* théorique. Les jeux de pouvoir sont-ils les seuls déterminants des réformes électorales? Quelle influence attribuer aux idées, au contexte social, légal, historique et politique? En tentant de répondre à ces questions, ce livre constitue la première étude systématique et extensive de la dynamique des réformes électorales. Il met en évidence les motivations et les comportements des responsables politiques lorsqu'ils redessinent l'architecture institutionnelle d'un pays.

VIGNERON, Sylvain, *La pierre et la terre. Le marché foncier et immobilier dans les dynamiques sociales du Nord de la France aux XVIIe et XVIIIe siècles*, Villeneuve d'Ascq, 2007, 415 p. ISBN: 978-2859399672

Dans les sociétés d'Ancien Régime, la pierre et la terre furent longtemps la principale source de richesses et un élément constitutif des patrimoines. Dès lors, les propriétés immobilières et foncières deviennent un puissant vecteur de rencontres et d'échanges entre les différentes catégories sociales, citadines et rurales. Dans les villes où la majorité de la population vit en location, la maison n'a pas attiré de grands rassembleurs de pierre. Sur le marché immobilier, les bourgeois et les artisans sont les plus actifs, mais toutes les catégories sociales sont en concurrence pour des habitations de valeur médiocre ou faible. En considérant la ville dans son environnement rural, l'influence citadine est claire. Autour de Lille ou de Cambrai, les propriétés citadines modèlent le visage des campagnes. Pourtant, les citadins, principalement issus de la bourgeoisie, s'engagent timidement dans le jeu foncier. Encore la participation citadine est-elle scandée par des convulsions chronologiques qui achèvent de relativiser l'idée de la conquête bourgeoise du sol. Sur le marché foncier, les gens de campagne réalisent donc l'essentiel de l'activité. Opérant entre eux, les ruraux multiplient les interventions de petite valeur sur un espace relationnel étroit. Pourtant, tous ne sont pas en action : l'instabilité des patrimoines des journaliers renforce surtout la position des laboureurs et des fermiers. A travers l'analyse des marchés fonciers et immobiliers, cet ouvrage s'attache donc à comprendre les stratégies et les dynamiques des différentes catégories sociales de la Ville et de la Campagne.

2005

BLYTH, Derek, MACLEAN Alistair and WATSON Rory. *The Belgian house of representatives. From revolution to federalism*, Brussels, Federal Government. House of Representatives, 2005, 185p.

THOMAS, Catherine, *Le personnel du Conseil Privé des Pays-Bas des archiducs Albert et Isabelle à la mort de Charles II (1598-1700) Dictionnaire prosopographique*, Brussel, Koninklijke Bibliotheek Albert I (ABB), 2005. 163 p.

Vertaling van het Corpus Iuris Civilis

Corpus iuris civilis: uitgave van de vervolgdel

Een team van rechtshistorici werkt sedert twintig jaar aan de vertaling van het Corpus iuris civilis. Het resultaat is over enkele jaren raadpleegbaar in een prachtige uitgave die, gezet in kolommen,

de brontekst bevat met daarnaast een vertaling in het Nederlands. In 1993 verschenen de Institutiones. Aangezien dit deel met grote regelmaat als cadeau werd gegeven aan studenten die hun propedeuse behaalden, is dit werk in 1997 en in 2003 herdrukt. **Na de zomer van 2007 verschijnt opnieuw een herdruk van de Institutiones.** Na SDU/Walburg Pers verschijnt deze herdruk bij de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. De Digesta verschenen tussen 1995 en 2002 in vijf opeenvolgende delen. De afname van deze delen verliep voorspoedig. Thans zijn, behalve een aantal losse delen, nog vijftig complete series van deze uitgave verkrijgbaar. **Ook voor deze delen is de KNAW de leverancier,** zodat bestellingen – hetzij rechtstreeks, hetzij via de boekhandel – bij de afdeling Edita van deze instelling geplaatst worden. De Codex Justinianus en de Novellae worden uitgegeven door de KNAW. Degenen die voorheen hebben ingetekend op de Institutiones en de Digesta ontvangen als gevolg van de wisseling van uitgever, de delen VII t/m XII **niet** automatisch. **Voor deze vervolgreeks, dient men zich opnieuw in te schrijven,** hetzij rechtstreeks bij de KNAW, hetzij bij de boekhandel.

Corpus iuris civilis deel VII is in december 2005 verschenen. Deel VIII, waarin de Codexboeken IV t/m VIII zijn opgenomen, verschijnt in juli 2007. Deel IX zal in de loop van 2008 verschijnen.

De Novellen van Justinianus en zijn opvolgers zullen in drie delen vanaf 2008 worden gepubliceerd.

Enkele zakelijke gegevens

Bij intekening op de delen VII t/m XII betaalt men in plaats van € 415 slechts € 307, hetgeen neerkomt op een intekenkorting van 25%. Het abonnement kan genomen worden via de boekhandel, maar eveneens rechtstreeks bij de KNAW; men dient dan in te tekenen via de website www.knaw.nl/edita/CIC. De delen worden u dan automatisch toegezonden met per deel een separate factuur. In het geval men vragen heeft of voor andere onzekerheden, neemt men contact op met de heer **J. van Herwijnen**, die bij de KNAW belast is met de verkoop en promotie:

T 020-55 10 780

e-mail: jan.van.herwijnen@bureau.knaw.nl

Edita KNAW

Postbus 19121

1000 GC Amsterdam

Calls for papers

2-3 mei 2008 : Congres 'petit' société in Den Haag.

Het jaarlijkse congres van de *Société d'Histoire du Droit des Pays flamands, picards et wallons* zal op 2 en 3 mei 2008 plaats vinden in Den Haag. Als centrale thema is gekozen "**Les Parlements**". Onder dit centrale thema worden zowel de oude hoge gerechtshoven bedoeld als de moderne politieke instellingen. De congrestaal is Frans. De lezingen zijn dus in principe ook in de Franse taal. In de regel echter worden ook lezingen in de Nederlandse taal toegestaan, mits zij vergezeld gaan van een

overzichtelijke samenvatting in het Frans. Kandidaten die een lezing willen verzorgen op het terrein van de hoge rechtspraak of de parlementaire geschiedenis wordt verzocht zich te melden bij:

E. von Bóné (vonbone@frg.eur.nl <<mailto:vonbone@frg.eur.nl>>) of

E.C. Coppens (e.c.coppens@planet.nl <<mailto:e.c.coppens@planet.nl>>).

Kalender

25-28 oktober 2007 : Congres American Society of Legal History – Tempe (Phoenix) - Arizona

Voorlopig programma

Vrijdag A:

- Grassroots Lawyering in the Long Twentieth Century
- Making Places, Making People: The Legal History of the Southwest
- Unusual Origins in American Legal History
- Crime and Punishment in Britain, c. 1550-1900
- The Mixed Constitution: Ancient and Modern

Vrijdag B:

- The Dred Scott Case at 150: Politics, Law, and the Competing Constitutional Histories of Slavery
- *The Craft of Legal History Seminar*: Documenting Legal History Roundtable
- American Trials: Lawyers, Litigants, and Legal Strategies
- The Development of Insurance Law: English Common Law and Continental Influences
- Social Control in Ancient Societies: Norms, Contracts, and Fundamental Law

Vrijdag C:

- Constituting Gender and Citizenship in the American Polity
- *The Craft of Legal History Seminar*: Micro-Histories, Macro-Projects
- The Invention of Modern Anglo-American Intellectual Property Law
- The Legal System in Late Medieval and Modern Europe

Zaterdag A:

- governing American sexuality
- *The Craft of Legal History Seminar*: Friends of the Court: History Meets Law
- Law at the Margins in the Early National South
- Evolution and Institutions of the Medieval Ius Commune
- Colonialism in South Asia: Property, Personhood, and the State of Exception

Zaterdag B:

- Religion and Activism in Twentieth-Century Law
- *The Craft of Legal History Seminar*: The Use of History in Constitutional Interpretation
- Halfway Measures: U.S. and Canada's Judicial Decisions against Racial Deed Restrictions, 1900-1950
- The Rule of Law: Ancient and Early Modern Europe
- The Role of Land in National-Local Relations: A Comparative Perspective

Zaterdag C:

- Episodes in the History of Modern Territorialism
- *The Craft of Legal History Seminar: Telling the Story: Legal History and the Art of Documentary Filmmaking*
- Courts, Corruption, and Democracy, 1800-1876
- Emerging Issues in Canon Law
- Latin American Public Law

Zaterdag D:

- Roundtable on Keith Whittington's *The Political Foundations of Judicial Supremacy*
- *The Craft of Legal History Seminar: Literature as Legal History*
- American Indians and the Federal Government
- Legal Issues in Feudal Society
- Crime and Punishment in Nineteenth-Century European Empires

Meer informatie vindt U op: <http://www.h-net.org/%7EElaw/ASLH/conferences.htm>

14-17 december 2007 : Congres "England and the Continent in the Tenth Century". In memoriam prof. dr. Wilhelm Levison. Durham University.

In the spring of 1943, in the later stages of the Second World War, Prof. Dr Wilhelm Levison, then an honorary fellow of Durham University, delivered the Ford Lectures in Oxford under the title, 'England and the Continent in the Eighth Century'. His principal subject was the conversion to Christianity twelve hundred years ago of the Frisians and the Saxons at the hands of English churchmen. The published version of those lectures has had an abiding influence on the development of early medieval historical research, not least the appendices with their great technical command of source criticism.

This conference is dedicated to the memory of Wilhelm Levison sixty years after his death in 1947. Rather than crossing the eighth-century landscape which he made his own, it pursues the spirit of his work on 'England and the Continent' in the context of the tenth century. Bringing together an impressive array of internationally distinguished scholars and also younger scholars of great promise, it focuses on:

England and the Continent

The Vision of the Past

Revolution in Church Organisation

Kingship and Ritual

Law and Power

Manuscripts and Culture

The conference has been planned as a coherent, multi-authored exploration of these themes, and it has been designed to encourage vigorous discussion amongst all those attending. Anyone interested is warmly welcome to attend.

If you have academic questions about the conference, please contact the convenor:
Prof. David Rollason
(david.rollason@durham.ac.uk)

Booking details are available from Mrs Stina Maynard, Durham University, Event Durham, Room GB22, Mountjoy Research Centre Block 2, Stockton Road, Durham, DH1 3UP, UK. (conferenceadministration.service@durham.ac.uk). Please make cheques payable to Durham University. Please follow www.dur.ac.uk/conference.booking/details/?id=38 for details.

Varia

Er is een nieuwe boekenreeks in het rechtshistorisch landschap verschenen, getiteld “Studies in the History of International Law”, gestuwd door prof. dr. Randall Lesaffer.

Info: www.brill.nl/shil

Met vriendelijke groeten,

Dirk Heirbaut
Bruno Debaenst
M.m.v.
Chris Coppens
Margreet Duynstee
Sjoerd Faber
Rik Opsommer

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze lijst laten verspreiden of wilt U dat een collega of vriend aan deze lijst toegevoegd wordt, mail dan naar een van de editors:

Dirk.heirbaut@ugent.be
Bruno.debaenst@ugent.be
s.faber@rechten.vu.nl
archieff@ieper.be
M.C.I.M.Duynstee@law.leidenuniv.nl
e.c.coppens@planet.nl

De vorige nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be

Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 300 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent.

Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, wilt U dat dan laten weten door een e-mailtje naar:
Dirk.heirbaut@ugent.be

Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden.

Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.
